

Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi

Araştırma Makalesi

<https://dx.doi.org/10.19171/uefad.533052>

Başvuru/Received: 07.11.2018 Kabul/Accepted: 01.02.2019

Olumlu Annebabalık Eğitimi Programı'nın (Positive Parenting Program-Triple P) Ailenin Ruh Sağlığına Etkisi

Dr. Öğr. Üyesi Burcu ARKAN

*Bursa Uludağ Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Psikiyatri Hemşireliği
Anabilim Dalı, arkanburcu@yahoo.com, OrcID: 0000-0002-7285-6196*

ÖZET

Araştırmanın amacı montessori okulunda okuyan çocukların ebeveynlerine uygulanan Triple P-Olumlu Anne Babalık Eğitim Programı'nın ebeveyn tutumu, ebeveyn ruh sağlığı ve çocuk davranışına etkisini incelemektir. Araştırma yarı-deneysel olarak planlanmıştır. Araştırma Bursa'da özel bir anaokulunda yapılmıştır. Eğitimler Aralık 2014-Ocak 2016 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini araştırmaya katılmayı kabul eden, 3-6 yaş aralığında çocuğu olan, 74 anne baba araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırmada veriler Sosyo-Demografik Veri Toplama Formu, Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği, Genel Sağlık Anketi-12, Güçler ve Güçlükler Anketi, Memnuniyet Anketi ile toplanmıştır. Anne babalara 8 hafta süren Olumlu Anne-Babalık Programı (Group Triple P) uygulanmıştır. Eğitimden sonra toplanan veriler t-testi analizi kullanılarak değerlendirilmiştir. Montessori okulunda okuyan çocukların ebeveynlerine uygulanan Triple P-Olumlu Anne-Babalık Eğitim Programı anne baba tutumlarını, ebeveynlerin ruh sağlığı düzeyini değiştirmede etkili olduğu, çocukların problemleri davranışlarını azalttığı saptanmıştır. Elde edilen sonuçlar daha büyük örnekleme, randomize kontrollü ve ileriye dönük izlemin yapıldığı yeni çalışmaların planlanması, Triple P-Olumlu Anne-Babalık Eğitim Programı ve

ülkemizde mevcut uygulanan programların sonuçların karşılaştırıldığı araştırmaların yapılması ve bu programın tüm ülkede yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Olumlu Anne-Babalık Eğitimi Programı, davranış problemleri, anne baba tutumu, ebeveyn ruh sağlığı.

The Impact of Positive Parenting Programs (Triple P) on Family Mental Health

ABSTRACT

To examine the effects of Triple P applied on the parents of the students who are attending Montessori kindergarten on the attitudes and the mental health of the parents and on child behaviour. The research was conducted in an quasi-experimental manner. The study sample consisted of 74 parents who agreed to participate in the study. Data were collected using the Family Background Questionnaire, General Health Questionnaire, Strengths and Difficulties Questionnaire, Parental Attitude Research Instrument and Parent Satisfaction Questionnaire. Group Triple P Programme was implemented with the all group for 8 weeks. Data were collected immediately after the programme. Data were evaluated by using multidirectional variance analysis, t- test and chi-square test. It has been shown that the Group Triple P applied to the parents of the children who attend the Montessori kindergarten positively affects the mental health of the parents, their parental attitudes and the problematic behaviour of the children. It is suggested to carry out studies in different centers and cities with Group Triple P Programme, to widen the use of Group Triple P Programme, to plan researches where Group Triple P programme and other programmes currently used in country would be compared.

Key Words: Group Triple P Programme, behavioral problems, parenting style, parental mental health.

GİRİŞ

Anne baba eğitimi programları dünyanın çeşitli ülkelerinde erken çocukluk gelişimi ve eğitimini desteklemek üzere farklı program modelleri ile uygulanmaktadır. Bu program modelleri amaç ve türleri açısından da farklılık göstermektedir. Pek çok ülkede uygulanmakla birlikte bu konuda en kapsamlı anne baba eğitimi programları Amerika, İngiltere ve Avustralya’da yapılmaktadır. Son yıllarda bu ülkelerde yapılan çalışmaların sonuçları Triple P-Olumlu Anne Babalık Eğitimi Programı’nın (Positive Parenting Program-Triple P) en etkin ve kalıcı anne baba eğitim programı olduğunu göstermiştir (Bodenmann ve ark. 2008; Sanders ve ark. 2008a; Morawska, Sanders, 2009; Waddell, ve ark. 2018).

Triple P-Olumlu Anne Babalık Eğitimi Programı'nın aile ve toplumla iş birliği yapan, risk etmenlerini azaltan, koruyucu etmenleri destekleyen, multidisipliner yaklaşıma sahip, kanıt standartları yüksek, randomize kontrollü çalışmaların kullanıldığı ve uzun süreli sonuçların elde edildiği Dünya'daki en etkili anne baba eğitim programıdır (Mullett, 2007; Sanders, 2012). Yirmi beş ülkede uygulanmakta olan Triple P-Olumlu Anne Babalık Eğitimi Programı Queensland Üniversitesi Anne-babalık ve Aile Destek Merkezi'nin 1979 yılında başlattığı bir çalışmadır (Sanders, ve ark. 2008b; Doyle, Hegarty ve Owens, 2018). Triple P-Olumlu Anne Babalık Eğitimi Programı davranış sorunları olan ya da olma riski taşıyan çocukların ve ergenlerin anne babaları için geliştirilen çok düzeyli bir aile müdahale programıdır. Özellikle ısrarcı, asi, karşı koyan, saldırgan ve genel olarak rahatsız edici davranışlara sahip çocukların anne babaları için program çok daha yararlıdır (Sanders, 1999; Sanders ve ark. 2008a; Pascal, 2018).

Avustralya'da yürütülen randomize kontrollü çalışmalarda, çeşitli şekillerde sunulan önleyici ve klinik girişimlerin etkinliğine ilişkin güçlü kanıtlar elde edilmiştir. Bu program ile yapılan araştırmalarda şu bulgular elde edilmiştir; Ireland ve arkadaşlarının 2003 yılında 37 anne baba ile yaptığı çalışmada uygulanan Triple P-Olumlu Anne Babalık Eğitimi Programı sonrası çocukların problemleri azaldığı, anne babaların anne babalık becerilerinin geliştiği, evlilik memnuniyetlerinin arttığı, birbiriyle çatışmaya girme eğiliminin ve disfonksiyonel anne babalık uygulamalarının azaldığı saptanmıştır (Ireland, Sanders, Markie-Dadds, 2003). Benzer sonuçlar Zubrick ve arkadaşlarının 2005 yılında 1610 anne baba ile yaptığı çalışmadan da elde edilmiştir (Zubrick, ve ark. 2005). Leung ve arkadaşlarının 2003 yılında yaptığı çalışmada ise uygulanan Triple P Programı sonrası deney grubundaki anne babaların çocuklarında Güçler Güçlükler Anketi puanında azalma olduğu belirlenmiştir (Leung, ve ark., 2003). Özellikle bu azalma davranım bozukluğu, hiperaktivite, akran problemleri ve duygusal problemler alt boyutlarında olmuştur. Leung ve arkadaşlarının 2006 yılında daha geniş örneklem ile yaptığı çalışmada bu sonuçlarla birlikte anne babaların stres, anksiyete ve depresyon düzeyinin azaldığı, anne babaların anne babalık becerilerinden memnuniyetlerinin arttığı belirlenmiştir (Leung, ve ark. 2006). Turner, Richards ve Sanders'in (2007) 24 anne baba ile yaptığı randomize kontrollü çalışmada da; uygulanan Triple P-Olumlu Anne Babalık Eğitimi Programı sonrası problemleri çocuk davranışlarının ve zorlayıcı, baskılayıcı anne baba tutumlarının azaldığı, anne baba becerilerinin geliştiği, programa katılan anne babaların memnuniyet skorlarının yüksek olduğu ve altı aylık izlemlerde kazanılan becerilerin sürdürüldüğü tespit edilmiştir. Aynı yıl

Matsumoto, Sofronoff ve Sanders (2007)'in yaptığı çalışmada uygulanan Triple P-Olumlu Anne Babalık Eğitimi Programı sonrası anne babaların kişilerarası çatışma puanlarının azaldığı, anne babaların çocuklarının problemleri davranışları ile daha etkili baş ettikleri, anne babaların anne baba tutum ölçeğinin hoşgörü alt boyutu puanında yükselme, otoriter alt boyutunda ise azalma olduğu bulunmuştur. 2008 yılında Bondemann ve arkadaşlarının Sanders ve arkadaşları Triple P-Olumlu Anne Babalık Eğitimi Programı'nı farklı bir anne baba eğitimi programı ile karşılaştırmışlardır. Her iki çalışmada da uygulanan Triple P-Olumlu Anne Babalık Eğitimi Programı'nın diğer programlara oranla çocukların problemleri davranışlarını azaltmada ve anne babaların pozitif anne babalık uygulamalarını arttırmada daha etkili olduğu saptanmıştır (Bondemann- ve ark. 2008).

Triple P-Olumlu Anne Babalık Eğitimi Programı ile Türkiye'de yapılan çalışmalardan elde edilen bulgular ise şöyledir; Arkan'ın 2012 yılında 76 ebeveyn ile yaptığı randomize kontrollü çalışmada, Olumlu Anne Babalık Eğitim Programı'nın ebeveynlerin ruh sağlığı düzeyini değiştirmede etkili olduğu, ergenlerin problemleri davranışlarını azalttığı, ergenlerin ebeveynleriyle ebeveynlerin de ergenlerle daha az çatışma yaşamasını sağladığı saptanmıştır. Özyurt'un (2013) 74 ebeveyn ile yaptığı çalışmada da Triple-P Olumlu Anne-Babalık Eğitim Programı uygulamasının ardından olgu grubunda duygusal problemlerin ve anksiyete düzeylerinde anlamlı düzeyde azalma olduğu, çocukların sosyal davranışları ile ebeveynlerin anksiyete düzeyi ve ebeveynlerin ruh sağlığında anlamlı gelişmeler olduğu belirlenmiştir. Aynı yıl -Öztürk de (2013) dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu tanısı alan çocukların dikkat eksikliği, hiperaktivite alt testlerinde ve toplam puanda istatistiksel olarak anlamlı azalma olduğunu, ebeveynlerin aşırı anne-babalık tutumu, düşmanca ve reddedilme tutumu ve otoriter tutum açısından istatistiksel olarak anlamlı azalma, demokratik tutumda ise istatistiksel olarak anlamlı artış olduğunu rapor etmiştir.

Yapılan bu çalışmalardan elde edilen sonuçlar Triple P-Olumlu Anne Babalık Eğitimi Programı ile farklı klinik ve okullarda çalışmaların yapılarak yaygınlaştırılmasına ihtiyaç duyulduğu belirlenmiştir (Arkan, 2012; Özyurt, 2013; Öztürk, 2013). Şu ana kadar Türkiye'de ve Dünyada Triple P-Olumlu Anne Babalık Eğitim Programı ile ilgili yapılan çalışmalar değerlendirildiğinde montessori eğitimi alan çocukların ebeveynlerine yapılan herhangi bir eğitime rastlanmamıştır.

Montessori eğitim programı temeli bireysel eğitime dayanan her çocuğun, kendine özgü bir gelişime sahip, bireysel bir kişilik olduğunu ve kendi kapasitesi doğrultusunda öğrenebileceğini savunan bir eğitim

modelidir. Günümüzde montessori metodu, aralarında Rusya, Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, Meksika, Şili, Güney Afrika Cumhuriyeti, Etyopya, Tanzanya, Hindistan, Pakistan, Hollanda, Almanya, Yeni Zelanda'nın da bulunduğu sayısız ülkede uygulanmaktadır. Dünyada binlerce Montessori Okulu ve bu konuyla ilgili çok sayıda akademik çalışma bulunmaktadır. Ülkemizde Montessori'nin eğitim alanında yaptığı çalışmalarla ilgili bilgi veren araştırmalar oldukça sınırlıdır (Yücesan, 2017).

Ülkemiz için anne babaların gereksinimlerini karşılayacak ve toplumun her kesimine kolayca ulaşabilecek Triple P-Olumlu Anne Babalık Eğitimi Programı'nın uygulanmasına ve bu programın işlerlik kazandırılarak yaygınlaştırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca Montessori eğitiminin çocuklar için nitelikli bir eğitim programı sunması, çocuk merkezli olması, kendi kendine öğrenme ve bağımsızlık fırsatlarını sağlayan düzenli bir ortama sahip olması, erken yaşlarda eğitimin önemi üzerinde yoğunlaşması, bireysel eğitim sunması ve eğitimin içinde ailelere yönelik aile katılım çalışmaları içermesi nedeniyle bu çalışma planlanmıştır.

Amaç: Araştırmanın amacı montessori okulunda okuyan çocukların ebeveynlerine uygulanan Triple P-Olumlu Anne Babalık Eğitimi Programı'nın ebeveyn tutumu, ebeveyn ruh sağlığı ve çocuk davranışına etkisini incelemektir.

Alt Amaçlar

- Montessori okulunda okuyan çocukların ebeveynlerine uygulanan Triple P-Olumlu Anne Babalık Eğitimi Programı'nın anne baba tutumlarına etkisini eğitim öncesi ve eğitim sonrası değerlendirmek.
- Montessori okulunda okuyan çocukların ebeveynlerine uygulanan Triple P-Olumlu Anne Babalık Eğitimi Programı'nın anne baba ruh sağlığına etkisini eğitim öncesi ve eğitim sonrası değerlendirmek.
- Montessori okulunda okuyan çocukların ebeveynlerine uygulanan Triple P-Olumlu Anne Babalık Eğitimi Programı'nın çocukların davranışlarına etkisini eğitim öncesi ve eğitim sonrası değerlendirmek.
- Anne babaların Triple P-Olumlu Anne Babalık Eğitimi Programı'ndan memnuniyetini değerlendirmek.

GEREÇ VE YÖNTEM

Bursa'da özel bir okulda montessori eğitimi alan 3-6 yaş arasında olan çocukların anne babalarına uygulanan Triple P-Olumlu Anne Babalık Eğitimi Programı'nın anne baba tutumuna, anne baba ruh sağlığına ve çocuk davranışına olan etkisini değerlendirmek için yarı-

deneysel yöntemlerden biri olan “Tek Grupta Ön Test - Son Test Modeli” kullanılmıştır.

Araştırma Bursa’da özel bir anaokulunda yapılmıştır. Eğitimler Aralık 2014-Ocak 2016 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırmamanın örneklemini araştırmaya katılmayı kabul eden, 3-6 yaş aralığında çocuğu olan, 74 anne baba araştırmamanın örneklemini oluşturmuştur.

Araştırmaya katılan anne babalara araştırmamanın adı, amacı, süresi ve şekli hakkında açıklama yapılarak bilgilendirilmiştir. Anne babalardan bilgilendirilmiş onam formu alınmıştır. Araştırmada anne babaların mahremiyeti korunarak, elde edilen verilerin isim belirtilmeden raporlaştırılacağı, isimlerinin gizli tutulacağı anne babalara açıklanmıştır.

Veri Toplama Araçları Sosyo-demografik Veri Toplama Formu:

Bu formda ebeveynlerin aileleri, eğitimi ve mesleği ebeveynin ve çocuğun sağlık durumu ile ilgili bilgileri içeren 19 soru yer almaktadır.

Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği (AHÇYTÖ):

Orijinal adı Parental Attitude Research Instrument (PARI) olan AHÇYTÖ, ana-babaların çocuk yetiştirme tutumlarını belirlemek amacıyla Schaefer ve Bell (1958) tarafından geliştirilmiş ve LeCompte, LeCompte ve Özer (1978) tarafından Türkçe’ye uyarlanmıştır. Ana-babalara, çocuk ve gençlere uygulanabilen, 60 maddeden oluşan ve zaman sınırlaması olmayan ölçek, beş alt boyut içermektedir. Bunlar, **Aşırı Annelik Boyutu**, 16 maddeden oluşmakta ve annenin çocuğun hayatına fazla karışmasını içermektedir. Aşırı kontrol, müdahalecilik, çocuktan bağımlı, faal ve çalışkan olmasını istemek, annenin son derece fedakâr olması ve çocuğun bunu anlaması gereğine inanma gibi konuları kapsamaktadır; **Demokratik Tutum ve Eşitlik Tanıma Boyutu**, 9 maddeden oluşmakta ve çocuğa eşit haklar tanıma, fikirlerini açıkça belirtmesini destekleme, onunla arkadaşlık etmek ve birçok şeyi paylaşmak gibi hususları içermektedir; **Ev Kadınlığı Rolünü Reddetme Boyutu**, 13 maddeden oluşmakta ve kadının kendi anne ya da başkalarına bağımlılığını desteklemek, sinirlilik, çocuklarla bir arada uzun süre kalmaktan hoşlanmamak ve yeni doğan bebeğin bakımından ürkmek gibi konuları kapsamaktadır; **Karı-Koca Geçimsizliği Boyutu**, 6 maddeden oluşmakta ve eşler arasındaki geçimsizliğin çocuk yetiştirmedeki rolü, kocanın düşüncesizliği, anneye yardımcı olmayışı gibi hususları içermektedir; **Baskı-Disiplin Boyutu**, 16 maddeden oluşmakta ve daha çok olumsuz bir çocuk yetiştirme tutumuna işaret eden, cinsel davranışı bastırma, saldırganlığı bastırma, sıkı disipline inanma, çocuğu zorlama, anne-babanın mutlak hâkimiyetine inanma gibi hususları içermektedir. Boyutlardan elde edilen yüksek puanlar, yanıtlayanın o boyutta ifade edilen tutumu

desteklediğini göstermektedir. Demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu dışında diğer boyutlardan alınan yüksek puanlar olumsuz ebeveyn tutumuna işaret etmektedir. Psikometrik özellikleri açısından değerlendirildiğinde, ölçeğin test-tekrar test güvenilirliği için, 34 kişilik bir kız öğrenci grubuna üç hafta ara ile yinelenen uygulanmasından elde edilen Spearman Korelasyon katsayıları .58 ile .88 arasında bulunmuştur. Ölçek daha sonra alt, orta ve üst olmak üzere, üç sosyo-ekonomik düzeyden gelen 179 anneye uygulanmış, yapılan analiz sonucu, her alt boyutun yüksek iç tutarlılığa sahip olduğu, orta alfa iç tutarlılık düzeyinin .64 olduğu saptanmıştır. Faktör analizi sonucunda dört faktör tanımlanmış, kalan maddelerden de 5. faktör tanımlanmıştır. Son haliyle ölçeğin, alt boyut iç tutarlılık değerlerinin .59 (demokratik tutum ve eşitlik tanıma boyutu) ile .90 (baskı ve disiplin boyutu) arasında değiştiği saptanmıştır. Ölçeğin faktör geçerliliği için annelerin sosyo-ekonomik düzeyleri ile 5 faktör arasındaki korelasyona bakılmıştır. Buna göre, SED ile aşırı koruyucu anne boyutu ve baskı-disiplin boyutu arasında negatif, diğer faktörlerle pozitif korelasyon bulunmuştur (Bahçıvan, Saydam ve Gençöz, 2005; LeCompte, LeCompte ve Özer, 1978).

Güçler ve Güçlükler Anketi (GGA) (Strenghts and Difficulties Questionarie-SDQ): Çocuk ve gençlerde ruhsal sorunların taranmasında kullanılan Güçler ve Güçlükler Anketi (GGA) (Strenghts and Difficulties Questionarie-SDQ) 1997 yılında Robert Goodman tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları Güvenir ve arkadaşları (2008) tarafından yapılmıştır. Bu anketin, 4-16 yaşlar için ebeveyn ve öğretmen formu ile 11-16 yaşlar için ergenin kendisinin doldurduğu ergen formu bulunmaktadır. GGA bazıları olumlu bazıları olumsuz davranış özelliklerini sorgulayan 25 soru içerir. Bu sorular kendi içinde 5 alt sorun alanında toplanmıştır. Bunlar, davranış sorunları, dikkat eksikliği ve aşırı hareketlilik, duygusal sorunlar, akran sorunları ve sosyal davranışlardır. GGA puanlaması sonucu genel güçlük skoru yanında bu sorun alanlarına özgü alt skorlara da ulaşılabilir. GGA psikiyatrik belirtileri sorgulayan maddelerin yanı sıra belirtilerden etkilenme düzeyini sorgulayan maddeler de içermektedir. Bu kısımda anketi yanıtlayan kişi, gencin duygularında, davranışlarında, dikkatini toplayabilmesinde ve başkaları ile geçinebilmesinde güçlük olup olmadığını değerlendirir ve kişinin yanıtı güçlük olduğunu belirtiyorsa, bu yaşanan güçlüğü çocuk ve genci sıkıntıya sokup sokmadığını, günlük yaşamını etkileyip etkilemediğini, birlikte yaşadığı kişilere zorluk yaşatıp yaşatmadığını ve güçlüklerin ne kadar süredir var olduğunu belirtir (Güvenir ve ark., 2008).

Genel Sağlık Anketi-12 (GSA-12): Genel Sağlık Anketi; ruhsal hastalıkları inceleyen toplumsal çalışmalarda ilk aşama tarama testi olarak

kullanılan bir ölçektir. 12 soruluk Genel Sağlık Anketi kısa olduğu, vakaları ayırmada yüksek duyarlılık ve özgüllüğe sahip olduğu ve çeşitli sosyokültürel ortamlarda kullanılabileceği için yaygın olarak tercih edilmektedir (Kılıç, 1996). Kılıç (1996) tarafından Türkçe'ye çevrilerek geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Ölçekten alınacak en düşük puan 0, en yüksek puan ise 12'dir. Puandaki artma ruhsal hastalık riskine işaret etmektedir. Genel sağlık anketinin 12 maddelik formunda 2 puan ve üzerinde puan alan kişilerde psikiyatrik bir rahatsızlık bulunma olasılığının yüksek olduğu açıklanmaktadır. Literatürde “distress”, well-being” ve “mental health” kavramları genel sağlık anketi kullanılarak değerlendirilmektedir.

Memnuniyet Anketi: Uygulanan Triple P-Olumlu Anne Babalık Eğitimi Programı sonrasında ebeveynlerin programa ilişkin görüşlerini ve memnuniyet düzeylerini belirlemek amacıyla literatür incelenerek (Sanders ve ark. 2005) araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Hazırlanan formunun içerik geçerliliği için bir psikiyatri hemşireliği öğretim üyesi, iki çocuk ve ergen ruh sağlığı hekimi olmak üzere toplam 3 kişiden uzman görüşü alınmıştır. Uzman görüşlerinin geribildirimleri değerlendirilerek gözlem formunun en son hali oluşturulmuştur. Anket 11'i kapalı, 3'ü açık uçlu olmak üzere toplam 14 maddeden oluşmaktadır. Anketten alınabilecek maksimum puan: 77, minimum puan: ise 11'dir. Puanlar artıtkça ebeveynlerin uygulanan Triple P-Olumlu Annebabalık Programı'ndan memnuniyet düzeyi artmaktadır.

Verilerin Toplanması

Çalışmada eğitim öncesi 4 (Sosyo-Demografik Veri Toplama, Formu, Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği, Genel Sağlık Anketi-12, Güçler ve Güçlükler Anketi), eğitim sonrası 4 (Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği, Genel Sağlık Anketi-12, Güçler ve Güçlükler Anketi, Memnuniyet Anketi) anket ve ölçek uygulanmıştır. Tüm anket ve ölçekler annebabalara uygulanmıştır. Çocuklara uygulanan herhangi bir anket ya da ölçek yoktur.

Girişim Programı

Triple P-Olumlu Anne Babalık Eğitimi Programı'na katılan anne babalara, çocuklarının gelişimini teşvik etmek, problemleri davranışları azaltmak ve çocuğun sağlığını tehlikeye atacak riskli durumları azaltmak ya da ortadan kaldırmak için yardım etmek üzere özel bilgiler sağlar. 0-12 yaş arasında çocuğu olan anne babalar için düzenlenen program 8 oturumdan oluşur. 10-12 kişilik anne baba grupları için 4 tane iki saatlik grup oturumu,

4'lü oturumların tamamlanmasından sonra her bir anne baba ile 3 tane 15-30 dakikalık telefon görüşmesi yapılır ve son bir kapanış oturumu yapılır (Oturum 8). İzlem telefonları, grup oturumlarında öğrendiklerini uygulamaya koyan anne babalara ek bir destek sağlar. Kapanış grup oturumu anne babalara gelişimlerini değerlendirme ve elde edilen başarıları paylaşma olanağı sağlar. Her iki anne babada (koşullar uygun olduğunda) katılım için cesaretlendirilir (Sanders, 1999; Sanders, 2012).

Verilerin Değerlendirilmesi

Veriler bilgisayarda 22.00 SPSS paket programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Çalışmada anlamlılık düzeyi (Tip I Hata) .05 olarak belirlenmiştir. Girişimin etkisini değerlendirmek için bağımlı gruplarda t testi kullanılmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Araştırma Kapsamına Alınan Anne ve Babaların Tanıtıcı Özellikleri

Değişkenler	Sayı	%
Yaş		
25-35 yaş	45	60.8
36-45 yaş	23	31.1
46-55 yaş	6	8.1
56-65 yaş	0	0
Eğitim durumu		
İlkokul mezunu	1	1.4
Ortaokul mezunu	2	2.7
Lise mezunu	11	14.8
Üniversite mezunu	45	60.8
Lisansüstü	15	20.3
Mesleki durumu		
Ev hanımı	10	13.6
Memur	16	21.6
Emekli	4	5.4
İşsiz	2	2.7
İşçi	42	56.7
Ebeveynlerin Sağlık Durumu		
Son 6 içerisinde yardım aldım	40	54.1
Son 6 içerisinde yardım almadım	34	45.9
Daha önceden bir anne-baba eğitim programına katılma durumu		
Evet	0	0
Hayır	74	100
TOPLAM	74	100

Ebeveynlerin %60.8'i 25-35, %31.1'i 36-45 yaş aralığında, %60.8'i üniversite mezunu, %20.3'ü lisansüstü, %56.7'si işçi, %21.6'sı memur, %54.1'i son 6 ay içerisinde profesyonel yardım almıştır.

Tablo 2. Program Öncesi ve Sonrası Ebeveynlerin Doldurduğu Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği Alt Boyutları Ortalama Puanları

Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği (AHÇYTÖ) Alt Boyutları	Pre-test X±SS	Post-test X±SS	t	p
Aşırı Koruyuculuk	41.27±8.59	36.23±6.85	5.14	.000
Demokratik Tutum ve Eşitlik Tanıma	29.21±3.23	32.09±2.91	3.05	.001
Ev Kadınlığı Reddetme	27.23±6.49	26.73±5.55	-0.61	.49
Evlilik Çatışması	13.18±3.67	12.52±2.99	-0.77	.58
Baskı- Disiplin	34.46±6.91	30.32±4.75	4.24	.000

Anne babaların uygulanan Triple P-Olumlu Anne Babalık Eğitim Programı öncesi, Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği Aşırı Koruyuculuk alt boyutundan aldıkları puan 41.27, uygulanan program sonrası 36.23, Demokratik Tutum ve Eşitlik Tanıma alt boyutundan eğitim öncesi aldıkları puan 29.21, eğitim sonrası 32.09, Baskı-Disiplin alt boyutundan eğitim öncesi aldıkları puan 34.46, eğitim sonrası ise 30.32'dir. Eğitim öncesi ve sonrası Aşırı Koruyuculuk ($t=5.14$ $p=0.000$), Demokratik Tutum ve Eşitlik Tanıma ($t=3.05$ $p=0.001$), Baskı Disiplin ($t=4.24$ $p=0.000$) puan ortalamaları karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Buna karşın anne babaların ölçeğin Ev Kadınlığını Reddetme alt boyutundan eğitim öncesi aldıkları puan 27.23, eğitim sonrası aldıkları puan 26.73, Evlilik Çatışması alt boyutundan eğitim öncesi aldıkları puan 13.18, eğitim sonrası 12.52'dir. Eğitim öncesi ve sonrası Ev Kadınlığını Reddetme ($t=-0.61$ $p=0.49$), Evlilik Çatışması ($t=-0.77$ $p=0.58$) puan ortalamaları karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır.

Tablo 3: Program Öncesi ve Sonrası Ebeveynlerin Doldurduğu Ölçeklerin Ortalama Puanları (N:74)

Ölçekler	Pre-test X±SS	Post-test X±SS	t	p
Güçler ve Güçlükler Anketi	25.32±5.37	19.75±2.82	7.42	.000
Genel Sağlık Anketi	3.67±2.78	1.57±1.36	5.29	.000
Memnuniyet Anketi	-----	74.60±2.94	-----	-----

Çocukların Triple P-Olumlu Anne Babalık Eğitimi Programı öncesinde güçler ve güçlükler anketinden aldıkları puan 25.32, program sonrasında aldıkları puan ise 19.75'dir. Program öncesinde ve sonrasında ergenlerin güçler ve güçlükler anketi puanlarında fark olup olmadığını değerlendirmek amacıyla yapılan t testinde iki ortalama arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=7.42$ $p=0.000$).

Anne babaların; Triple P-Olumlu Anne Babalık Eğitimi Programı öncesinde genel sağlık anketinden aldıkları puan 3.67, program sonrasında aldıkları puan ise 1.57'dir. Program öncesinde ve sonrasında ebeveynlerin genel sağlık anketi puanlarında fark olup olmadığını değerlendirmek amacıyla yapılan t testinde iki ortalama arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=5.29$ $p=0.000$).

Anne babalara uygulanan Triple P-Olumlu Anne Babalık Eğitimi Programı'ndan memnuniyet düzeyleri 77 toplam puan üzerinden 75.20'dir.

TARTIŞMA

Çalışmamızda montessori eğitimi alan çocukların ebeveynlerine uyguladığımız Triple P-Olumlu Anne Babalık Eğitimi Programı anne baba tutumlarında, ebeveynlerin ruh sağlığı düzeylerinde, çocukların problemleri azaltmada anlamlı düzelmeye sağlamıştır. Literatürde bu eğitim programı kullanılarak yürütülen randomize kontrollü çalışmalarda, çeşitli şekillerde sunulan önleyici ve klinik girişimlerin etkinliğine ilişkin güçlü kanıtlar elde edilmiştir. Triple P-Olumlu Anne Babalık Eğitimi Programı sonrası çocukların problemleri azaldığı, ebeveynlerin ebeveynlik becerilerinin geliştiği, stres, anksiyete ve depresyon düzeyinin azaldığı, çocuklarının problemleri azaldığı ile daha etkili baş ettikleri, evlilik memnuniyetlerinin arttığı, birbiriyle çatışmaya girme eğiliminin ve disfonksiyonel ebeveynlik uygulamalarının azaldığı saptanmıştır.

Çalışmamızda, Triple P-Olumlu Anne Babalık Eğitimi Programı sonrasında ebeveynlerin tutumlarında Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği (AHÇYTÖ) değişme olup olmadığını değerlendirmemiz sonucunda; Aşırı Koruyuculuk, Demokratik Tutum ve Eşitlik Tanıma, Baskı-Disiplin alt boyutlarında kendi içinde anlamlı bir azalma saptanmıştır. Ancak Evlilik Çatışması ve Ev Kadınlığını Reddetme alt boyutunda herhangi bir değişiklik saptanmamıştır. Bu durum montessori okulunda öğrenim gören çocukların ebeveynlerinde Triple-P Olumlu Anne Babalık Eğitim Programı uygulamasının ailelerin tutumları üzerine yararlı olabileceğini akla getirmektedir. Konuyla ilişkili yazın gözden geçirildiğinde montessori okulunda öğrenim gören çocuklarla yapılmış çalışmalarda ebeveynlere yönelik girişimlerin yapıldığı ve daha sonra bu verilerin AHÇYTÖ ile değerlendirildiği çalışmaların olmadığı dikkati çekmektedir. Buna karşın yapılan Triple P Olumlu Anne Babalık Eğitim Programı çalışmalarında ebeveynlerin tutumları farklı ölçeklerle değerlendirilmiştir (Dadds, Powell 1991; Arnold, O'leary, Wolff ve Acker, 1993; Rhoades ve O'Leary, 2007). AHÇYTÖ ölçeğinin kullanarak yapıldığı sadece tek bir çalışma vardır. Bu çalışma Öztürk'ün 2013 yılında dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu tanısı alan çocukların ebeveynlerine Triple P-Olumlu Anne Babalık Eğitimi Programı'nın uygulanmasıdır. Program sonrası bu çalışmanın bulgularına benzer olarak deney grubunda bulunan ebeveynlerin Aşırı Koruyuculuk, Otoriter Tutum, Baskı Disiplin alt boyutlarında olarak azalma olduğu saptanmıştır (Öztürk, 2013). Fakat Triple P-Olumlu Anne Babalık Eğitimi Programı ile ilgili yapılan çalışmalar değerlendirildiğinde montessori eğitimi alan çocukların ebeveynlerine yapılan herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Çalışmamızda, Triple P-Olumlu Anne Babalık Eğitim Programı sonrasında çocukların eğitim öncesi ve sonrası GGA puanlarında anlamlı bir azalma olması montessori okulunda öğrenim gören çocukların ebeveynlerinde Triple-P Olumlu Anne Babalık Eğitim Programı uygulamasının çocuklardaki duygusal ve davranışsal sorunları azalttığını göstermektedir. Triple P ile ilgili yapılan önceki çalışmalar gözden geçirildiğinde montessori okulunda öğrenim gören çocukların ebeveynlerine yönelik herhangi bir çalışmanın olmadığı dikkati çekmektedir. Bu araştırma bulgusu ilgili literatürdeki Triple P Olumlu Anne Babalık Eğitim Programı ile yapılan ve GGA'nın kullanıldığı diğer araştırmaların bulguları ile benzerlik göstermektedir (Arkan, 2012; Sanders, Montgomery ve Brechman-Toussaint, 2000; Martin, Sanders, 2003; Sanders ve ark. 2008; Leung, ve ark. 2003; Turner, Richards ve Sanders, 2007). Arkan ve Güvenir tarafından 2012 yılında Türkiye'de yapılan ilk Triple P Olumlu Anne Babalık Eğitim

Programı çalışmasında; Özyurt ve arkadaşlarının 2013 yılında anksiyete bozukluğu tanısı alan çocukların ebeveynlerine yönelik yaptıkları çalışmada; Martin ve Sanders'in 2003 yılında yaptıkları randomize kontrollü çalışmada; aynı yıl Leung ve arkadaşlarının 69 ebeveyn ile yaptığı randomize kontrollü çalışmada; 2007 yılında Stallman ve arkadaşlarının yaptıkları çalışmada, Sanders ve arkadaşlarının 2008 yılında büyük bir proje olarak başlattıkları ve 2996 ebeveyn ile yürüttükleri çalışmada, çocukların ve ergenlerin güçler ve güçlükler anketi toplam güçlük skorlarının bizim çalışmamızda olduğu gibi azaldığı bulunmuştur. Sonuç olarak Triple P Olumlu Anne Babalık Eğitim Programının, çocukların davranış ve duygusal sorunlarında etkin olduğunu göstermektedir. Konuyla ilgili diğer çalışmalar ve bizim çalışma bulgularımız birlikte düşünüldüğünde; Triple P Olumlu Anne Babalık Eğitim Programı'nın çocukların davranış ve duygusal problemlerinin azaltılmasında etkili bir ebeveyn eğitim programı olduğunu düşündürmektedir. Triple-P Olumlu Anne Babalık Eğitim Programı'nın ebeveynlerde özyeterlilik, özetkililik, özdenetim özelliklerini geliştirdiği düşünülünce çocukların ve ergenlerin davranışsal ve duygusal problemlerinin tedavisinde, çocuklarıyla birlikte anne babaların davranışlarının şekillendirilmesi ve anne babaların öz-yeterlilik algılarının güçlendirilmesi ve öz-düzenleme becerilerinin geliştirilmesi oldukça önemlidir (Sanders, 1999; Sanders ve ark. 2004; Sanders, 2008).

Ebeveynlere ilişkin elde edilen bir diğer önemli bulgu; Triple-P Olumlu Anne Babalık Eğitim Programı sonrasında genel sağlık anketinden aldıkları puanın daha düşük olmasıdır. Fakat Triple P-Olumlu Anne Babalık Eğitimi Programı ile ilgili yapılan tüm çalışmalar değerlendirildiğinde montessori eğitimi alan çocukların ebeveynlerine yapılan herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Buna karşın bu araştırma bulgusu Zubrick ve arkadaşlarının 2005 yılında 1610 ebeveyn ile ve Leung ve arkadaşlarının 2006 yılında 480 ebeveyn ile yaptığı çalışma sonuçları ile oldukça uyumludur. Bu çalışmalarda da ebeveynlerin stres, anksiyete ve depresyon düzeylerinin azaldığı belirlenmiştir. Ayrıca Matsumoto, Sofronoff ve Sanders'in (2007) yaptığı çalışmada ise uygulanan program sonrası ebeveynlerin anksiyete düzeyinin azaldığı, 2008 yılında Bondemann ve arkadaşlarının Triple P-Olumlu Anne Babalık Eğitimi Programı'nı farklı bir ebeveyn eğitimi programı ile karşılaştırarak yaptıkları çalışmada da ebeveynlerin stres ve depresyon düzeylerinin azaldığı saptanmıştır. Olumlu Anne Babalık Eğitimi Programı'nın ebeveynlerin stres, anksiyete ve depresyon düzeyini diğer ebeveyn eğitimi programlarına azaltmakta daha başarılı olduğu açıkça görülmektedir. Bu sonuç Triple P-Olumlu Anne

Babalık Eğitimi Programı'nın daha çok ebeveynlerin gereksinimlerini karşılaması ve ebeveynleri daha çok güçlendirmesi ile açıklanabilir.

Çalışmamız Tiple P-Olumlu Anne Babalık Eğitimi Programı'nın montessori okulunda öğrenim gören çocukların ebeveynlerine uygulanan ilk çalışma olması nedeni ile önemlidir. Ancak ortaya konan olumlu sonuçlar yanında çalışmamızın bazı kısıtlılıkları da bulunmaktadır. En temel kısıtlılık, örneklemin küçük olmasıdır. Diğer bir kısıtlılık ise randomize kontrollü bir çalışma deseninin olmamasıdır. Bu öncül sonuçların ışığında gelecekte planlanacak ileri çalışmaların, bu ebeveyn eğitim programının etkinliğini daha güçlü biçimde gösterebilmesi için randomize seçilmiş bir kontrol grubu ile planlanması ve mümkün olursa kontrol grubunun da ülkemizde uygulanmakta olan başkaca bir ebeveyn eğitim programını almaları sağlanmalıdır. Üçüncü en temel kısıtlılık ise eğitim programının olumlu ve iyileştirici etkisinin kalıcılığının ortaya konması amacı ile izlem sürecinin planlanmamış olmasıdır. Yeni planlanacak çalışmaların ya da mevcut örneklem grubu ile yapılan çalışmanın en az 6 ay ya da 1 yıllık izlem değerlendirmelerinin yapılması literatürde saptanmış olan uzun dönem etkinliği Türk örnekleminde de gösterebilmek açısından önem taşımaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Uygulanan Triple P-Olumlu Anne Babalık Eğitimi Programı'nın ebeveynlerin Genel Sağlık Anketi ve Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği puanlarını düşürdüğü, ergenlerin de Güçler Ve Güçlükler Anketi puanını düşürdüğü saptanmıştır. Ayrıca ebeveynlerin programdan memnuniyet düzeylerinin oldukça yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar ebeveynlere uygulanan Triple P- Olumlu Anne Babalık Eğitimi Programı'nın ailenin ruh sağlığına olumlu katkı sağladığını göstermektedir. Bu nedenle daha büyük örnekleimde, randomize kontrollü ve ileriye dönük izlemin yapıldığı yeni çalışmaların planlanması, Triple P-Olumlu Anne Babalık Eğitimi Programı ve ülkemizde mevcut uygulanan programların sonuçların karşılaştırıldığı araştırmaların yapılması ve bu programın tüm ülkede yaygınlaştırılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

Arkan B., 2012. Davranış Sorunları Olan Ergenlerin Ebeveynlerine Uygulanan Eğitimin Ebeveyn Tutumu, Ebeveyn Ruh Sağlığı ve Ergen Davranışına Etkisi Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı Doktora Tezi İzmir 2012.

- Arnold DS., O'leary SG., Wolff LS., Acker MM., 1993. The Parenting Scale: a measure of dysfunctional parenting in discipline situations. *Psychol Assess*, 5, 137-144.
- Bahçıvan-Saydam R., Gençöz, T., 2005. Aile ilişkileri, ebeveynin çocuk yetiştirme tutumu ve kendilik değerinin gençler tarafından belirtilen davranış problemleri ile olan ilişkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 20 (55), 61-74.
- Bodenmann G., Cina A., Ledermann T., Sanders M. R., 2008. The Efficacy of The Triple P - Positive Parenting Programme In Improving Parenting And Child Behaviour: A Comparison With Two Other Treatment Conditions. *Behaviour Research and Therapy*, 46, 411-427.
- Dadds M. R., Powell M. B., 1991. The relationship of interparental conflict and global marital adjustment to aggression, anxiety, and immaturity in aggressive and nonclinic children. *J Abnorm Child Psychol*, 19, 553-567.
- Doyle O., Hegarty M., Owens C., 2018. Population-Based System of Parenting Support to Reduce the Prevalence of Child Social, Emotional, and Behavioural Problems: Difference-In-Differences Study. *Prevention Science*, 19, 772-781.
- Güvenir T., Özbek A., Baykara B., ve ark. 2008. Güçler ve güçlükler anketi'nin (GGA) türkçe uyarlamasının psikometrik özellikleri. *Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı Dergisi*, 15, 65-74.
- Ireland JL., Sanders M. R., Markie-Dadds C., 2003. The Impact of Parent Training On Marital Functioning: A Comparison of Two Group Versions of The Triple P- Positive Parenting Program For Parents of Children With Early-Onset Conduct Problems. *Behavioural and Cognitive Psychotherapy*, 31, 127-142.
- Kılıç C., 1996. Genel Sağlık Anketi: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 7, 3-11.
- Le Compte G., Le Compte A., Özer S., 1978. Üç Sosyoekonomik Düzeyde Ankaralı Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumları: Bir Ölçek Uyarlaması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 1 (1), 5-8.
- Leung C., Sanders M. R., Ip F., Lau J., 2006. Implementation of Triple P- Positive Parenting Program In Hong Kong: Predictors of Program Completion And Clinical Outcomes. *Journal of Children's Services*, 1 (2), 4-17.
- Leung C., Sanders M. R., Leung S., Mak R., Lau J., 2003. An Outcome Evaluation of The Implementation of The Triple P- Positive Parenting Program In Hong Kong. *Family Process*, 42 (4), 531-544.
- Martin A. J., 2003. Sanders M. R. Balancing Work and Family: A Controlled Evaluation of the Triple P- Positive Parenting Program as a Work-Site Intervention. *Child and Adolescent Mental Health*, 8 (4), 161-169.
- Martin A. J., Sanders M. R., 2008. Balancing Work and Family: A Controlled Evaluation of the Triple P- Positive Parenting Program as a Work-Site Intervention. *Child and Adolescent Mental Health*, 8(4), 161-169.
- Matsumoto Y., Sofronoff K., Sanders M. R., 2007. The Efficacy And Acceptability of The Triple P Parenting Program In A Cross-Cultural Context: Results of An Efficacy Trial. *Behaviour Change*, 24, 205-218.
- Morawska A., Sanders M. R., 2009. An evaluation of a behavioural parenting intervention for parents of gifted children. *Behaviour Research and Therapy*, 47, 463-470.

- Mullett J., 2007. Triple P Community Implementation Report. Victoria, BC: Action Research Consulting. Report prepared for the Vancouver Island Health Authority.
- Özyurt G., 2013. Triple P Olumlu Anne Babalık Eğitimi'nin Anksiyete Bozukluğu Olan 8-12 Yaş Arası Çocuklarda Ve Ebeveynlerinde Anksiyete Düzeyi Ve Ruh Sağlığı Üzerine Etkilerinin Araştırıldığı Randomize Kontrollü Bir Çalışma, Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Ve Ergen Ruh Sağlığı Ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Uzmanlık Tezi, İzmir
- Öztürk Y., 2013. Triple P Olumlu Anne Babalık Eğitimi'nin Dikkat Eksikliği Ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan 7-12 Yaş Arası Çocuklarda Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu Belirtileri Üzerine Etkilerinin Araştırıldığı Randomize Kontrollü Bir Çalışma. Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Ve Ergen Ruh Sağlığı Ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Uzmanlık Tezi, İzmir
- Pascall S. B., Gray K. M., Gordon M., Melvin G. A. 2018. Systematic Review and Meta-analysis of Parent Group Interventions for Primary School Children Aged 4–12 Years with Externalizing and/or Internalizing Problems. *Child Psychiatry Hum Dev*, 49, 244–267.
- Rhoades K. A., O'Leary S. G., 2007. Factor Structure and Validity of the Parenting Scale. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, 36(2), 137–146.
- Sanders M. R., Markie-Dadds C., Turner K. M. T., Ralph A., 2004. Using the Triple P System of Intervention to Prevent Behavioural Problems in Children and Adolescents. *Handbook of Interventions that Work with Children and Adolescents Prevention and Treatment*. John Wiley & Sons Ltd. 490-516.
- Sanders M. R., 1999. Triple P-Positive Parenting Program: Towards an Empirically Validated Multilevel Parenting and Family Support Strategy for the Prevention of Behavior and Emotional Problems in Children. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 2 (2), 71-90.
- Sanders M. R., 2008. Triple P-positive parenting program as a public health approach to strengthening parenting. *J Fam Psychol*, 22, 506-517.
- Sanders M. R., 2012. Development, Evaluation, and Multinational Dissemination of the Triple P-Positive Parenting Program. *Annu. Rev. Clin. Psychol*, 8 (11), 1–35.
- Sanders M. R., Montgomery DT., Brechman-Toussaint M. L., 2000. The Mass Media And The Prevention of Child Behavior Problems: The Evaluation of A Television Series To Promote Positive Outcomes For Parents And Their Children. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 41 (7), 939-948.
- Sanders M. R., Ralph A., Sofronoff K., Gardiner P., Thompson R., Dwyer S., Bidwell K., 2008a. Every Family: A Population Approach To Reducing Behavioral And Emotional Problems In Children Making The Transition To School. *Journal of Primary Prevention*, 29, 197-222.
- Sanders M. R., Calam R., Durand M., Liversidge T., Carmont SA., 2008c. Does Self-Directed And Web-Based Support For Parents Enhance The Effects of Viewing A Reality Television Series Based On The Triple-P Positive Parenting Programme? *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 49 (9), 924-932.
- Sanders M. R., Ralph A., Thompson R., Sofronoff K., Gardiner P., Bidwell K., Dwyer S., 2005. Every Family: A Public Health Approach To Promoting Children's Wellbeing. Brief Report. www.pfsc.uq.edu.au, *Erişim Tarihi: 12. 01. 2008*.

- Sanders M. R., 1999. Triple P-Positive Parenting Program: Towards an Empirically Validated Multilevel Parenting and Family Support Strategy for the Prevention of Behavior and Emotional Problems in Children. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 2 (2), 71-90.
- Schaefer E. S., Bell R. Q., 1958. Development of a Parental Attitude Research Instrument. *Child Development*, 29(3), 339-361.
- Stallman H. M., Ralph A., 2007. Reducing Risk Factors For Adolescent Behavioural And Emotional Problems: A Pilot Randomised Controlled Trial of A Self-Administered Parenting Intervention. *Australian e-Journal for the Advancement of Mental Health*, 6 (2), 1-13.
- Turner K. M. T., Richards M., Sanders M. R., 2007. Randomised Clinical Trial of A Group Parent Education Programme For Australian Indigenous Families. *Journal of Pediatrics And Child Health*, 43, 429-437.
- Waddell C., Schwartz C., Andres C., Barican J. L., Yung D., 2018. Fifty years of preventing and treating childhood behaviour disorders: a systematic review to inform policy and practice. *Evid Based Mental Health*, 21 (2),45-52.
- Yücesan Y., 2017. Montessori Eğitiminin Okul Öncesi Dönem Çocukların Problem Çözme Becerileri Ve Problem Davranışları Üzerine Etkisinin İncelenmesi. Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Anabilim Dalı. Karabük.
- Zubrick S. R., Ward K. A., Silburn S. R., Lawrence D., Williams A. A., Blair E., Robertson D., Sanders M. R., 2005. Prevention of Child Behavior Problems Through Universal Implementation of A Group Behavioral Family Intervention. *Prevention Science*, 6 (4), 287-304.

EXTENDED ABSTRACT

Parenting education programs are implemented with different program models to support early childhood development and education in various countries around the world. These program models differ in terms of purpose and types. Although applied in many countries, the most comprehensive parenting programs are conducted in the United States, England and Australia. The results of the studies conducted in these countries in recent years have shown that Triple P (Positive Parenting Program) is the most effective and permanent parenting program (Bodenmann et al., 2008; Sanders et al., 2008a; Morawska, Sanders, 2009; Waddell et al., 2018). Triple P - Positive Parenting Program is the most effective parent training program in the world, which cooperates with family, reduces risk factors, supports protective factors, has a multidisciplinary approach, has high standards of evidence, uses randomized controlled trials and provides long-term results (Mullett, 2007; Sanders, 2012).

The results obtained from the studies conducted with Triple P-Positive Parenting Program showed that this program needs to be expanded by carrying out studies in different clinics and schools (Arkan, 2012; Özyurt, 2013; Öztürk, 2013).

Considering the studies conducted so far about the Triple P-Positive Parenting Program in Turkey and in the world, no training for parents of children having Montessori education was found.

The Montessori education program is an educational model, based on individual education, supporting the idea that every child has an individual development and that he/she can learn according to his/her capacity. Today, the Montessori method is applied in numerous countries, including Russia, the United States, Canada, Mexico, Chile, the Republic of South Africa, Ethiopia, Tanzania, India, Pakistan, the Netherlands, Germany and New Zealand. There are thousands of Montessori schools around the world and many academic studies on this subject. In our country, the researches that provide information about Montessori's studies in the field of education are quite limited (Yücesan, 2017).

The aim of the study was to examine the effect of the Triple P-Positive Parenting Program on parental attitude, parental mental health and child behavior in parents of children studying at Montessori school. The study was planned as semi-experimental. The research was conducted in a private kindergarten in Bursa. The trainings were held between December 2014-January 2016. The sample of the study consisted of 74 parents who agreed to participate in the research and have children aged 3-6. The data were collected by using Socio-Demographic Data Collection Form, Parental Attitude Research Instrument (PARI), General Health Questionnaire-12 (GHQ), Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ) and Satisfaction Questionnaire. The parents were administered the Positive Parenting Program (Group Triple P) for 8 weeks.

The data collected after the training were evaluated by using t-test analysis in dependent groups. 60.8% of the parents are between 25-35 age range and 31.1% of them between 36-45; 60.8% of them are graduate and 20.3% postgraduate; 56.7% of them employee and 21.6% civil servants; 54.1% of them received professional help within the last 6 months.

Parental Attitude Research Instrument (PARI), – Overprotective Parenting Subscale scores of the parents before the Triple P-Positive Parenting Program were 41 points, after the applied program this score was 36,23; their score in Democratic Attitude and Equality subscale was 29.21 and 32.09 before and after the training respectively; their score in Pressure-discipline subscale was 34.46 and 30.32 before and after the training respectively. There was a statistically significant difference between the mean scores of Overprotection ($t=5.14$ $p=0.000$), Democratic Attitude and Equality ($t=3.05$ $p=0.001$) and Pressure-Discipline ($t=4.24$ $p=0.000$) before and after the training. On the other hand, the parents' score obtained from Refusing Being Housewife subscale were 27.23 and 26.73 before and after the training respectively; their score in Marital Conflict subscale were 13.18 and 12.52 before and after the training respectively. There was no statistically significant difference between the mean scores in Refusing Being Housewife ($t=-0.61$ $p=0.49$) and Marital Conflict ($t=-0.77$ $p=0.58$) before and after the training.

Prior to the Triple P-Positive Parenting Program, the score of children from the Strengths and Difficulties Questionnaire 25.32, after the program it was 19.75. In the t-test, which was conducted to evaluate whether there is a difference in the scores of adolescents from the Strengths and Difficulties Questionnaire before and after the program, the difference between the two means was statistically significant ($t = 7.42$ $p = 0.000$).

Prior to the Triple P-Positive Parenting Program, the score of the parents in the General Health Questionnaire was 3.67 and after the program it was 1.57. In the t-test, which was conducted to evaluate whether there is a difference in the scores of parents from the General Health Questionnaire before and after the program, the difference between the two means was statistically significant ($t=5.29$ $p=0.000$).

The satisfaction level of the Triple P-Positive Parenting Program applied to parents was 75.20 with a total score of 77.

The Triple P-Positive Parenting Program that we applied in our study on the parents of children having Montessori education showed a significant improvement in parental attitudes, in parents' mental health levels, in reducing the problematic behaviors of children. In literature, in randomized controlled studies conducted using this training program, strong evidence of the effectiveness of preventive and clinical interventions presented in various ways was obtained. It was determined that, after the Triple P-Positive Parenting Program, the problematic behaviors of the children decreased; parents' parenting skills improved; stress, anxiety and depression levels were found to be decreased; that children had more effectively struggle with their problematic behaviors; that marriage satisfaction increased; that the tendency to engage with each other and the dysfunctional parenting practices decreased.

These results show that the Triple P- Positive Parenting Program applied to parents has a positive contribution to the mental health of the family. Therefore, within a larger sample, it is recommended to plan new studies with randomized controlled and prospective follow-up, to conduct research comparing the results of Triple P-Positive Parenting Program and the programs applied in our country, and that this program be generalized throughout the country.

